

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. М.І. ПИРОГОВА _____

КЛІНІЧНА АЛЕРГОЛОГІЯ
(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
з підготовки доктора філософії
на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти

галузі знань 22 Охорона здоров'я
(шифр і назва галузі знань) спеціальності
222 Медицина,
(код і найменування спеціальності)
мова навчання українська, російська, англійська

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова, відділ аспірантури, докторантури

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Доцент Богомолів А. Є.

РЕЦЕНЗЕНТИ: Професор кафедри фтизіатрії та пульмонології НМАПО ім. П.Л. Шулика, президент Асоціації алергологів України Зайков С.В.

Обговорено на засіданні кафедри фтизіатрії з курсом клінічної імунології та алергології Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова та рекомендовано до затвердження на центральній методичній раді / науковій комісії 20 року, протокол №

Схвалено на центральній методичній раді / науковій комісії та рекомендовано до затвердження вченою радою “ ____ 20 ____ ” ____ 05 ____ 2019 __ року, протокол № _ 15 _

Затверджено вченою радою Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирого

30 05 2019 _ року, протокол № ____ 10_

Вчений секретар

(Серебреннікова О.А.)

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни

відповідно до Освітньо-наукової програми Вінницького національного медичного університету імені М.І.Пирогова

на третьому (освітньо-науковому рівні)

(назва рівня вищої освіти)

галузі знань 22 «Охорона здоров'я»

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 222 «Медицина».

(код і найменування спеціальності)

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Освітньо-науковий рівень вищої освіти передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення (Закон України «Про вищу освіту», 2014).

Аспіранту винесені питання диференційної діагностики та найновітніші наукові дані щодо найбільш поширених захворювань, а саме, органів дихання, захворювань системи кровообігу, системи кровотворення, ендокринної патології, захворювань органів травлення, органів сечової системи, з наданням невідкладної допомоги при основних невідкладних станах в розрізі вищевказаних напрямків та диспансерний нагляд.

Статус навчальної дисципліни: вибіркова

Предметом вивчення навчальної дисципліни є діагностика, лікування, профілактика, реабілітація хворих на різні алергічні захворювання.

Міждисциплінарні зв'язки: відповідно до навчального плану, вивчення навчальної дисципліни «Клінічна алергологія» здійснюється, коли аспірантом набуті відповідні знання з основних базових дисциплін на II рівні вищої освіти, а також дисциплін: Історія філософії, як методологічна основа розвитку науки та цивілізації, Англійська мова у науково-медичному спілкуванні, медична етика та деонтологія, Культура мови лікаря: термінологічний аспект, Публікаційна активність та наукометричні бази даних, Біоетичні та медико-правові основи наукових досліджень, з якими інтегрується програма фтизіатрії. У свою чергу, клінічна алергологія формує засади поглибленого вивчення аспірантом наступних спеціалізованих дисциплін терапевтичного профілю (Внутрішні хвороби, Кардіологія, Ревматологія, Імунологія, Гастроентерологія, ендокринологія, Загальна практика-сімейна медицина, Побічна дія ліків, Клінічна фармакологія, Клінічна біохімія та мікробіологія, Клінічна морфологія,) та теоретичного (Нормальна анатомія, Патологічна анатомія, Фізіологія, Патологічна фізіологія, Фармакологія, Мікробіологія, Гістологія).

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Клінічна алергологія» є здобуття аспірантами знань, навичок та вмінь в сфері алергічних захворювань, достатніх для виконання оригінального наукового дослідження, отримання нових фактів та їх впровадження у практичну медицину та інші сфери життя.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Клінічна алергологія» є формування системи знань, професійних умінь, педагогічної майстерності, дослідницько-інноваційної діяльності та практичних навичок під час ведення хворих терапевтичного профілю.

Результата навчання

Програмні результати навчання (РН):

- РН1 Демонструвати безперервний розвиток власного інтелектуального та загальнокультурного рівню, самореалізації
- РН2 Інтерпретувати та аналізувати інформацію з використанням новітніх інформаційних технологій
- РН3 Виявляти не вирішені проблеми у предметній області, формувати питання та визначати шляхи їх рішення
- РН4 Формувати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження

- PH5 Розробляти дизайн та план наукового дослідження
- PH6 Виконувати оригінальне наукове дослідження
- PH7 Пояснювати принципи, специфічність та чутливість методів дослідження, інформативність обраних показників
- PH8 Володіти, вдосконалювати та впроваджувати нові методи дослідження за обраним напрямом наукового проекту та освітньої діяльності
- PH9 Аналізувати результати наукових досліджень, використовувати методи статистичного дослідження
- PH 10 Впроваджувати результати наукових досліджень у освітній процес, медичну практику та суспільство
- PH 11 Презентувати результати наукових досліджень у формі презентації, постерних доповідей, публікацій
- PH 12 Розвивати комунікації в професійному середовищі й громадській сфері
- PH 13 Організувати освітній процес
- PH 14 Оцінювати ефективність освітнього процесу, рекомендувати шляхи його удосконалення
- PH 15 Організувати роботу колективу (студентів, колег, міждисциплінарної команди)
- PH 16 Дотримуватися етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами
- PH 17 Дотримуватися академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів

Очікувані результати навчання з дисципліни:

- Тракувати поняття «іmunітет», фактори природженого та набутого іmunітету.
- Робити висновки про стан функціонування іmunної системи за даними лабораторного дослідження.
- Аналізувати зміни показників іmunного статусу з урахуванням віку хворого, стану здоров'я та пори року.
- Пояснювати основи методів імунологічного дослідження для визначення кількісних та якісних показників іmunітету.
- Проводити опитування та фізикальне обстеження пацієнтів із іmunними порушеннями.
- Обґрунтовувати застосування основних діагностичних методів, що застосовуються в клінічній імунології, визначати показання та протипоказання для їх проведення.
- Визначати етіологічні та патогенетичні фактори набутих імунодефіцитних станів.
- Інтерпретувати дані лейкограми та імунограми з урахуванням клінічних даних, стадії іmunної відповіді, імунологічного анамнезу.
- Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації.
- Проводити опитування та фізикальне обстеження пацієнтів із алергічними захворюваннями.
- Визначати етіологічні (групи алергенів) та патогенетичні (типи іmunних реакцій) фактори алергологічних захворювань.
- Пояснювати основи методів алергологічних досліджень (лабораторні тести, шкіряні проби, провокаційні тести та ін.)
- Складати план обстеження хворих з алергологічними захворюваннями, обґрунтовувати застосування основних діагностичних методів, що застосовуються в алергології, визначати показання та протипоказання для їх проведення, можливі ускладнення;
- Виявляти різні варіанти перебігу та ускладнення алергічних захворювань;
- Проводити диференціальний діагноз, обґрунтовувати та формулювати діагноз при основних алергічних синдромах на підставі аналізу даних лабораторного та інструментального обстеження.
- Визначати прогноз, проводити первинну та вторинну профілактику при алергічних захворюваннях;
- Проводити диференційну діагностику між алергічними та псевдоалергічними захворюваннями.
- Призначати протиалергічну терапію, оцінювати її ефективність.

2. Програма навчальної дисципліни

Дисципліна	Модулі	Загальна кількість годин	Кредит и ЄКТС	практика		Практичні заняття	Самостійна робота
				мед	пед		
Клінічна алергологія	Модуль 2	300	10	60	60	90	90

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. Принципи функціонування імунної системи.

Змістовний модуль 2. Діагностика імунопатології.

Змістовний модуль 3. Імунозалежні хвороби: принципи діагностики, імунотерапії. Імунопрофілактики (специфічна, неспецифічна), імунореабілітації.

Змістовний модуль 4. Імунотерапія: види, методи, принципи призначення. Класифікація імунотропних препаратів.

Модуль 2.

Змістовний модуль 1. Діагностика (специфічна, неспецифічна) алергічних захворювань.

Змістовний модуль 2. Респіраторні алергічні захворювання: специфічна діагностика, лікування.

Змістовний модуль 3. Нереспіраторні алергічні захворювання: специфічна діагностика, лікування.

Змістовний модуль 4. Непереносимість лікарських засобів. Медикаментозна алергія і анафілаксія.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Аспірантура	
	у тому числі	
	С.Р	Пр
Модуль 1		
Змістовний модуль 1. Принципи функціонування імунної системи.	10	10
Тема 1. Структура і функції імунної системи.	5	2
Тема 2. Антигени головного комплексу гістосумісності: структура та функції		2
Тема 3. Вікова імунологія, принципи функціонування	1	2
Тема 4. Імунологія слизових оболонок (MALT): види, механізми захисту, діагностика імунологічних порушень.	4	2
Тема 5. Нейроімуноендокринна регуляція імунної відповіді.		2
Змістовний модуль 2. Діагностика імунопатології.	15	8
Тема 1. Основні симптоми патології імунної системи. Клініко-анамнестичні синдроми.	7	2
Тема 2. Імунологічні методи досліджень. Спеціальні методи лабораторного імунологічного дослідження. Поняття імунний	5	2

статус.		
Тема 3 Основні правила оцінки імунного статусу. Особливості показників імунітету в різних вікових групах.		2
Тема 4. Специфічні методи дослідження в клінічній практиці лікаря-імунолога.	3	2
Змістовний модуль 3. Імунозалежні хвороби: принципи діагностики, імунотерапії. Імунопрофілактики (специфічна, неспецифічна), імунореабілітації.	10	12
Тема 1. Природжені імунодефіцити: класифікація, , принципи ліагностики, лікування, імунопрофілактики, імунореабілітації.	5	2
Тема 2. Набуті імунодефіцити: класифікація, принципи ліагностики, лікування, імунопрофілактики, імунореабілітації.		2
Тема 3. Імунні механізми формування аутоімунної патології, принципи ліагностики, лікування, імунопрофілактики, імунореабілітації.	1	2
Тема 4. Імунні механізми формування пухлин: імунотерапія, імунопрофілактики, імунореабілітації.	1	2
Тема 5. Імунопатологія репродукції, трансплантаційний імунітет, реакція трансплантат протів хазяїна: принципи діагностики, імунотерапії, імунопрофілактики.	1	2
Тема 6. Протиінфекційний імунітет: класифікація, механіми захисту	2	2
Змістовний модуль 4. Імунотерапія: види, методи, принципи призначення. Класифікація імуотропних препаратів.	10	15
Тема 1. Імунотерапія: види, методи. Основні принципи призначення.	4	5
Тема 2. Імуотропні препарати: класифікація, покази та протипокази до їх призначення.	2	5
Тема 3. Імунопрофілактика: специфічна, неспецифічна, умови реалізації.	4	5
Тема 4. Імунореабілітація: види, принципи реалізації	45	45
Модуль 2		
Змістовний модуль 1. Діагностика (специфічна, неспецифічна) алергічних захворювань.	10	10
Тема1. Патогенез алергічних реакцій, класифікація алергенів, їх характеристика, перехресні реакції між алергенами	2	3
Тема 2. Специфічна діагностика алергічних захворювань (анамнез, шкірні проби з алергенами, провокаційні тести).	3	3

Тема 3. Лабораторна діагностика алергічних захворювань (специфічна, неспецифічна). Особливості алергологічного обстеження при вагітності.	2	2
Тема 4. Молекулярна діагностика алергічних захворювань.	3	2
Змістовий модуль 2. Респіраторні алергічні захворювання: специфічна діагностика, лікування.	15	8
Тема 1. Алергічний риніт та кон'юнктивіт. Особливості перебігу та терапії алергічного рино-кон'юнктивіту у дітей, вагітних.	4	2
Тема 2. Бронхіальна астма:етіологія, патогенез, класифікація, диференційна діагностика, лікування.	5	2
Тема 3.Особливості перебігу та лікування бронхіальної астми у людей похилого віку, вагітних, дітей.	3	2
Тема 4.Екзогенний алергічний альвеоліт: етіологія, патогенез, диференційна діагностика, лікування.	3	2
Змістовий модуль 3. Нереспіраторні алергічні захворювання: специфічна діагностика, лікування.	10	14
Тема 1. Атопічний дерматит: особливості, етіологія, класифікація, патогенез, диференційна діагностика, лікування.	2	3
Тема 2. Кропив`янка: етіологія, класифікація, патогенез, диференційна діагностика, лікування. Особливості ведення хворого з хронічною кропив`янкою.	3	2
Тема 3. Ангіоневротичний набряк: етіологія, патогенез, діагностика, диференційна діагностика, лікування.	1	2
Тема 4. Харчова алергія: етіологія, патогенез, діагностика, диференційна діагностика, лікування	1	2
Тема 5. Алергія на латекс: етіологія, патогенез, діагностика, диференційна діагностика, лікування і профілактика	1	2
Тема 6. Контактний дерматит: етіологія, патогенез, діагностика, диференційна діагностика, лікування і профілактика	2	3
Змістовий модуль4. Непереносимість лікарських засобів. Медикаментозна алергія і анафілаксія.	10	13
Тема 1. Класифікація ускладнень медикаментозної терапії. Класифікація медикаментозної алергії. Клінічні варіанти медикаментозної алергії.	3	4

Тема 2. Діагностика медикаментозної алергії (invivo, invitro). Профілактика медикаментозної алергії.	3	3
Тема 3. Окремі випадки ускладнень медикаментозного лікування.	2	3
Тема 4. Анафілаксія: етіологія, патогенез, діагностика, диференційна діагностика, лікування, профілактика.	2	3
Всього	45	45
Усього годин за дисципліну	90	90

5. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ 1:

№ п/п	Тема	Кількість годин
1	Структура і функції імунної системи.	2
2	Антигени головного комплексу гістосумісності: структура та функції.	2
3	Вікова імунологія, принципи функціонування	2
4	Імунологія слизових оболонок (MALT): види, механізми захисту, діагностика імунологічних порушень.	2
5	Нейроімуноендокринна регуляція імунної відповіді.	2

6	Основні симптоми патології імунної системи. Клініко-анамнестичні синдроми.	2
7	Імунологічні методи досліджень. Спеціальні методи лабораторного імунологічного дослідження. Поняття імунний статус.	2
8	Основні правила оцінки імунного статусу. Особливості показників імунітету в різних вікових групах.	2
9	Специфічні методи дослідження в клінічній практиці лікаря-імунолога.	2
10	Природжені імунодефіцити: класифікація, , принципи ліагностики, лікування, імунопрофілактики, імунореабілітації.	3
11	Набуті імунодефіцити: класифікація, принципи ліагностики, лікування, імунопрофілактики, імунореабілітації.	2
12	Імунні механізми формування аутоімунної патології, принципи ліагностики, лікування, імунопрофілактики, імунореабілітації.	2
13	Імунні механізми формування пухлин: імунотерапія, імунопрофілактики, імунореабілітації.	2
14	Імунопатологія репродукції, трансплантаційний імунітет, реакція трансплантат протів хазяїна: принципи діагностики, імунотерапії, імунопрофілактики.	3
15	Протиінфекційний імунітет: класифікація, механіми захисту	3
16	Імунотерапія: види, методи. Основні принципи призначення.	3
17	Імунотропні препарати: класифікація, покази та протипокази до їх призначення.	2
18	Імунопрофілактика: специфічна, неспецифічна, умови реалізації.	2
19	Імунореабілітація: види, принципи реалізації	2
	Практичні навички та узагальнення матеріалу з клінічної імунології	3
	Разом	45

МОДУЛЬ 2

№ п/п	Тема	години
1	Поняття алергії. Механізми розвитку АЗ. Типи імунологічних реакцій по Джеллу і Кумбсу. Алергени, види, форми, призначення.	3
	Постановка шкірних проб, провокаційні тести, лабораторні методи обстеження.	3
2	Респіраторні алергічні захворювання: алергічний риніт, кон'юнктивіт, класифікація, діагностика лікування,	2
	Алергічна бронхіальна астма.	2
	Робота в алергологічній маніпуляційній.	3
3	Нереспіраторні алергічні захворювання: кропив'янки, набряк Квінке, диференційна діагностика, діагностика, лікування, профілактика.	4
	Невідкладна допомога при набряку Квінке.	
	«Марш алергії», атопічний, контактний дерматити, вікові особливості, методи діагностики, лікування.	3
	Непереносимість харчових продуктів, харчова алергія.	3
4	Медикаментозна алергія, діагноз, диференційний діагноз з іншими видами	4
	непереносимості лікарських засобів, профілактика. Етапна діагностика. Інсектна алергія, діагноз, профілактика. Допомога при анафілактичному шоку.	3
5	принципи лікування алергічних захворювань: специфічна імунотерапія (види, шляхи введення, покази, протипокази, ускладнення, особливості	4

	проведення сіт у дітей). Фармакотерапія алергічних захворювань: показання, протипоказання, побічні ефекти. Техніка інгаляційної терапії при респіраторних АЗ.	4
	Практичні навички та узагальнення матеріалу з клінічної імунології	2
	Разом	45

6.ВИДИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

МОДУЛЬ 1

№/п	Тема	Кількість годин
1.	Опанувантискринінгові клініко-анамнестичні критерії для виявлення дисфункцій імунної системи: клінічні симптоми, клініко-анамнестичні синдроми імунологічної недостатності, сімейний (спадковий) анамнез; антенатальний анамнез; поствакцинальний анамнез; анамнез життя і хвороби.	4
2	Опанування навичками трактування даних фізикального обстеження хворого з патологією імунної сисетми (огляд слизих оболонок, шкіри, пальпація периферичних лімфатичних вузлів, селезінки).	5
3	Підготовкапрактичнихнавичок та узагальненняматеріалу з клінічного обстеження пацієнта	1
4	Опанування навичками аналізувати дані імунологічних методів дослідження: □ орієнтовних тестів (1 рівень) - кількісні показники клітинних та гуморальних факторів природженого та набутого імунітету. □ уточнюючих тестів (2 рівень) - оцінка функції імунокомпетентних клітин, визначення про-, анти-, регуляторних цитокінів, специфічних імуноглобулінів, секреторного імуноглобуліну А, імуногістохімія та ін.	10
5	Опанування навичками трактування даних фізикального обстеження хворого з патологією імунної сисетми (УЗД, рентгенологічне дослідження ОГК).	3
6	Підготовкапрактичнихнавичок та узагальненняматеріалу з лабораторного імунологічного обстеження.	2
7	Опанування клініколабораторними критеріями виявлення природжених та набутих імунодефіцитних станів;	2

8	Опанування визначення ступеня важкості природжених та набутих імунодефіцитних станів.	2
9	Опанування визначення клінічних синдромів дисфункції імунної системи: інфекційного, алергійного, аутоімунного, імунопроліферативного.	1
10	Опанувати навичками трактування даних фенотипування для підбору пари донор-реципієнт.	1
11	Опанувати навичками трактування даних фенотипування для вирішення питання наявності безпліддя в шлюбі.	0,5
12	Опанування навичками оцінки результатів визначення пухлинно-асоційованих та онкофетальних антигенів в діагностиці пухлин.	0,5
13	Підготовка практичних навичок та узагальнення матеріалу з діагностики імунопатології	1
14	Опанування контролю за при(значенням імунотерапії імуностимулюючої, імуносупресивної).	3
15	Опанування принципами лікуванні ІДЗ.	2
16	Опанування контролю за призначенням імунопрофілактики (специфічної, неспецифічної).	2
17	Опанування контролю за призначенням імунореабілітації.	2
18	Підготовка практичних навичок та узагальнення матеріалу з проведення імунотерапії	3
	Разом	45

МОДУЛЬ 2

1	Підготовка до практичних занять у тому числі: - опанування навичками аналізувати дані алергологічних методів дослідження; - Об'єктивне обстеження хворого; - Проведення шкірних алергологічних проб, опанування навичок	11
---	--	----

	проведення прик-тесту; - Провокаційні тести; - Збирання скарг та поглибленого анамнезу; - Функціональні обстеження, опанування оцінки показників функції зовнішнього дихання у хворих на БА. - Лабораторно-інструментальне обстеження;	
2	- Підготовка до практичних занять у тому числі: - опанування навичками надання медичної допомоги у хворих при анафілактичному шоку; - опанування навичками надання медичної допомоги у хворих при ужаленнях перетинчастокрилими; - опанування техніки інгаляційної терапії при РАЗ - опанування навичками оцінки ефективності протиалергійної терапії. - опанування навичками надання медичної допомоги у хворих з набряком Квінке, спадковим ангіоневротичним набряком;	12
3	Підготовка практичних навичок та узагальнення матеріалу з діагностики АЗ	1
4	Індивідуальна робота: - Доповідь реферату на практичному занятті по позааудиторним темам: ☐ Поліноз. СІТ: принципи призначення. Показання та протипоказання, розвиток ускладнень. ☐ Медикаментозна алергія. ☐ Написання тез, статей.	20
5	Підготовка практичних навичок та узагальнення матеріалу з лікування АЗ	1
Разом		45

6. Медична практика здійснюється під час роботи з хворими

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Оволодіння навичками інтерпретації результатів лабораторних та інструментальних методів дослідження, в тому числі за темою дисертації	20
2	Участь у клінічних розборах, консилиумах, патолого-анатомічних конференціях, консультаціях важких хворих керівником, професорами та доцентами кафедри	20
3	Ведення хворих з кропив'яркою, набряк Квінке	10
4	Ведення хворих з алергічним ринітом, кон'юнктивітом	10
Усього:		60

7. Педагогічна практика здійснюється під час роботи на кафедрі

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Відвідування занять доцентів, професорів кафедри	5
2	Складання тестів для перевірки вихідного рівня знань	5
3	Підготовка студента до виступу на реферативній конференції	5
4	Розробка контрольних питань для студентів при вивченні теми	5
5	Складання ситуаційних задач для практичних занять студентів	5
6	Підготовка оцінювальних та прогностичних шкал, навчальних діаграм, таблиць для демонстрації студентам під час практичного заняття	5

№ з/п	Тема	Кількість годин
7	Проведення клінічного розбору пацієнта під час курації хворих студентами	5
8	Підготовка мультимедійної презентації лекційного матеріалу	5
9	Аналіз даних, пошук та оновлення літературних джерел, підготовка навчальних алгоритмів, таблиць для методичних розробок	5
10	Проведення практичного заняття	15
	Усього:	60

7. Індивідуальні завдання: Участь у клінічних розборах, реферативні повідомлення, написання реферату, доповідь на науково-практичних конференціях, засвоєння ключових методів діагностики, засвоєння основних принципів надання невідкладної допомоги.

8. Завдання для самостійної роботи: опрацювання матеріалу згідно тематичного плану із застосуванням сучасних інформаційних технологій, опрацюванням ситуаційних задач, моделюванням клінічних ситуацій, пошуку on-line спеціалізованих ресурсів з презентацією сучасних методів дослідження та лікування.

9. Методи навчання: пояснення, бесіда, організація дослідження, розповідь, ілюстрація, спостереження, клінічно-дослідні роботи, навчальна дискусія, суперечка, обговорення будь-якого питання навчального матеріалу, пізнавальні ігри шляхом моделювання життєвих ситуацій, що викликають інтерес до навчальних предметів, створення ситуації інтересу в процесі викладання навчального матеріалу з використання пригод, гумористичних уривків, створення ситуації новизни навчального матеріалу, опора на життєвий досвід.

10. Методи оцінювання (контролю): за охоптом аспірантів: фронтальний, індивідуальний, парний, груповий; за способом реалізації: усний, письмовий; за використанням засобів навчання: контроль за допомогою друкованих засобів, об'ємних засобів (моделей, муляжів, тренажерів, апаратів), технічних засобів, комп'ютерних систем у тому числі з підтримкою мультимедійних файлів (комп'ютерного тестування на програмі МОЗ України ELEX за фахом «Клінічна алергологія»); за способом організації: контроль науковим керівником, відділом аспірантури та докторантури, взаємоконтроль; за рівнем стандартизації: стандартизований, нестандартизований.

11. Форма підсумкового контролю успішності навчання.

Підсумковий контроль здійснюється у формі іспиту. Оцінка за традиційною 4-бальною системою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) в подальшому перераховується у багатобальну шкалу.

12. Форма поточного контролю успішності навчання.

Оцінка з дисципліни визначається з урахуванням поточної навчальної діяльності здобувача вищої освіти із відповідних тем за традиційною 4-бальною системою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) з подальшим перерахунком у багатобальну шкалу.

Оцінка "відмінно" виставляється у випадку, коли здобувач вищої освіти знає зміст заняття у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпні, точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; вільно виконує практичні завдання різного ступеню складності, самостійно генерує ідеї.

Оцінка "добре" виставляється за умови, коли здобувач знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання дає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання аспірант відповідає без помилок; виконує практичні завдання, відчуваючи складнощі лише у найважчих випадках.

Оцінка "задовільно" ставиться здобувачу на основі його знань всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Здобувач спроможний вирішувати видозмінені (спрошені) завдання за допомогою навідних питань; виконує практичні завдання,

відчуваючи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінка "незадовільно" виставляється у випадках, коли знання і вміння здобувача не відповідають вимогам "задовільної" оцінки.

Оцінювання самостійної роботи.

Оцінювання самостійної роботи аспірантів здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному практичному занятті.

Критерії оцінювання

Шкала перерахунку традиційних оцінок у рейтингові бали (200 балів) для дисциплін, що закінчуються заліком та Шкала перерахунку традиційних оцінок у рейтингові бали (120 балів) для дисциплін, що закінчуються підсумковим модульним контролем (ПМК), прийнятих рішенням Вченої ради ВНМУ протокол №2 від 28.09.10.

Інструкція оцінювання іспитів та диференційних заліків згідно рішення Вченої Ради ВНМУ від 27.09.2012 р. (в основних положеннях з організації навчального процесу).

Підсумковий модульний контроль є іспитом, що проводиться після завершення вивчення курсу навчальної дисципліни. Іспит передбачає написання лексично-граматичного тексту, бесіду з тем професійного спрямування, вивчених протягом курсу, і повідомлення про власне наукове дослідження. Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач під час іспиту, складає 80. Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо аспірант набрав не менше 50 балів.

Поточна успішність вираховується за весь курс вивчення дисципліни, середня оцінка переводиться у бали згідно 120-бальної шкали.

Бали за іспит додаються до балів за поточну навчальну діяльність. Отримані бали відповідають фіксованій шкалі оцінок: : оцінка «5» 200-180 бал, оцінка «4» - 179-160 балів, оцінка «3» 159-122 бали.

13. Методичне забезпечення (навчальний контент (конспект або розширений план лекцій), плани практичних (семінарських) занять, самостійної роботи, питання, методичні вказівки, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь здобувачів)

14. Рекомендована література

1. Г. Н. Дранник Клиническая иммунология и алергология / Г. Н. Дранник, А. С. Прилуцкий, 2009. – 620 с.
26
2. Попов Н. Н. Клиническая иммунология и алергология : [Учебное пособие] / Н. Н. Попов, В. Ф. Лавров, Э. Н. Солошенко. □ М.: РЕИНФОР, 2004. - 624 с.
3. Попов М. М. Алергічні хвороби керівництво для практичних лікарів ХНУ ім. В. Н. Каразіна / М. М. Попов, Е. Н. Солошенко, В. Г. Чернуський. □ 2011. – 291 с.
4. Ковальчук Л. В. Клиническая иммунология и алергология с основами общей иммунологии : [ученик] / Л. В. Ковальчук, Л. В. Ганковская, Л. Я. Мешкова. – М.: ГЭОТАР – Медиа, 2009. – 659 с.
5. Аллергология и иммунология : [Национальное руководство] / Под редакцией Р. М. Хаитова, Н. И. Ильиной. – М.: ГЭОТАР- Медиа, 2009. – 659 с.
6. Иммунология и алергология. Цветной атлас / Под редакцией А. А. Воробьева, А. С. Быкова, А. В. Караулова. – М.: Практическая медицина, 2006. – 287 с.
7. Казмирчук В. Е. Клиническая иммунология и алергология / В. Е. Казмирчук, Л. В. Ковальчук, Д. В. Мальцев. – Киев.: Феникс, 2009 – 522 с.
8. Хаитов Р. М. Иммунология : [Учебник] ; 2-е изд. / Р. М. Хаитов □ М.: ГЭОТАР – Медиа, 2011. – 528 с.
9. Хаитов Р. М. Иммунология : [Атлас] / Р.М. Хаитов, А.А. Ярилин, Б.В. Пинегин – М.: ГЭОТАР – Медиа, 2011. – 624 с.
10. Борисов Л. Б. Медицинская микробиология, вирусология, иммунология. – М., МИА, 2004.

11. Руководство к лабораторным занятиям по медицинской микробиологии, вирусологии, иммунологии / Борисов Л. Б., Козьмин-Соколов Б. Н., Фрейдлин И. С. ; под ред. Борисова Л. И. – М.: Медицина, 1993. – 232 с.
12. Дранник Г. Н. Клиническая иммунология и аллергология : [пособие для студентов, врачей – интернов, иммунологов, аллергологов, врачей лечебного профиля всех специальностей ; 3-е изд., доп.] – К.: ООО „Полиграф плюс”, 2006. – 482 с.
13. Медицинская микробиология, вирусология и иммунология : [в 2-х т.] /под ред. В. В. Зверева, М. Н. Бойченко. □ М.: ГЭОТАР-Медиа, 2010. - 448с.
14. Медична мікробіологія, вірусологія та імунологія : [підручник для студ. вищ. мед. навч. заклад] ; за ред. В. П. Широбокова. – Вінниця: Нова книга, 2011. – 952 с.
15. Пяткін К. Д. Мікробіологія з вірусологією та імунологією : [Підручник] /Пяткін К. Д., Кривошеїн Ю. С. – К.: Вища школа, 1992. – 431 с.
16. Ройт А. Основы иммунологии / гер. с англ. – М.: Мир, 1991. – 328 с.
17. Хаитов Р. М. Иммунология : [Учебник] / Хаитов Р. М., Игнатъева Г. А., Сидорович И. Г. – М.: Медицина, 2000. – 432 с.
18. Levinson W, Jawetz E. Medical microbiology and immunology: examination and board review, 6th ed. The McGraw-Hill Companies, 2000. – 582 p.

ДОПОМІЖНА

Иммунология. Практикум / под ред. Л. В. Ковальчука, Г. А. Игнатъевой, Л. В. Ганковской. – М.: ГЭОТАР – Медиа, 2010 – 176 с.

1. Первичные иммунодефициты / И. В. Кондратенко, А.А. Бологов. – М.: Медпрактика – М., 2005. – 230 с.
2. Лечение аллергических болезней у детей / Под ред.. И.И. Балаболкина. – М.: МИА, 2008. – 348 с.

27

3. Руководство по клинической иммунологии, аллергологии, иммуногенетике и иммунофармакологии (для врачей общей практики) / А. А. Михайленко, В. И. Коненков, Г. А. Базанов, В. И. Покровский. – М., 2005. □ Т. 1.– 511 с.
4. Иммунология. Норма и патология // Р М. Хаитов, Г.А. Игнатъева, И.Г. Сидорович. – М.: Медицина, 2010. – 750 с.
5. Царегородцев А. Д. Руководство по фармакотерапии в педиатрии и детской хирургии. Фармакотерапия аллергических заболеваний и первичных иммунодефицитов у детей / Под ред.. А.Н.Пампуры. – М.: Медпрактика, 2006. – 277 с.
6. Основы клинической иммунологии / Э. Чапель, М. Хейни, С. Мисбах, Н. Сновден. – М.: ГЭОТАР – Медиа, 2008. – 416 с.
7. Ярилин А. А. Иммунология. – М.: ГЭОТАР – Медиа, 2010. – 748 с.
8. Мікробіологія, вірусологія, імунологія / Ситник І. О., Климко С. І., Творко М. С. -Тернопіль: Укрмедкнига, 1998.

Методична:

Мілерян В.Є. Методичні основи підготовки та проведення навчальних занять у медичних вузах (методичний посібник).-К.: “Хрещатик”, 2004.-80 с.

15. Інформаційні ресурси:

Адреса сайту:www.phthisiatry.at.ua/кафедри/ кафедри фтизіатрії з курсом клінічної імунології.

Бібліотеки: library.vsmu.edu.

